

MESOC | Measuring the Social Dimension of Culture

DEKLARACJA

POGŁĘBIANIE TRANSFORMACYJNEGO WPŁYWU KULTURY I SZTUKI POPRZEZ PODEJŚCIE OPARTE NA DOWODACH

My niżej podpisani

- **Będąc świadomymi pojawiających się powiązań** między sztuką, oświatą, technologią, rozwojem, dziedzictwem i kulturą naukową oraz ich wartości strategicznej w prognozowaniu miast i innych terytoriów pod kątem przyszłości opartej na wzmocnionych prawach w demokratycznym społeczeństwie;
- **Zauważając potrzebę kształtowania** i rozpowszechnienia tychże powiązań **w ramach nowych, skoncentrowanych na człowieku polityk**, mających na celu sprostanie licznym wyzwaniom, takim jak kryzysy zdrowotne, zagrożenia klimatyczne oraz ciągle występujące nierówności społeczne;
- **Z zadowoleniem przyjmując nową falę powszechnej legitymizacji** polityk kulturalnych po ogromnych cięciach budżetowych, wywołanych przez globalny kryzys gospodarczy w 2008r., które jako priorytety wskazywały „efektywne” wydatki publiczne, w tym wydatki na dziedzictwo kulturowe;
- Mając na uwadze, że w dzisiejszych czasach **kultura i sztuka są budulcami** sprzyjającymi społecznemu zjednoczeniu, obywatelskiemu zaangażowaniu, budowaniu i ulepszaniu wspólnych przestrzeni do życia i integracji społecznej, co ostatecznie prowadzi do lepszego samopoczucia i zdrowia;

Serdecznie witamy

Wizję **najnowszego planu prac UE w dziedzinie kultury na lata 2023–2026**, w którym nakreślono holistyczne postrzeganie kultury, wyrażone w wielu obszarach polityki, a w szczególności podkreślono wagę kultury w definiowaniu naszych fundamentów, kształtowaniu naszego życia codziennego i w budowaniu naszej wspólnej przyszłości.

W świecie, który jest bardziej zglobalizowany a zarazem bardziej podzielony, gdzie zielona i cyfrowa przemiana staje się imperatywem, a jak dotąd nieznanne ryzyka społeczne są coraz to bardziej prawdopodobne. Zgadzamy się z tą wizją i dzielimy jej ambicje budowania **bardziej spójnego europejskiego ekosystemu polityki kulturalnej**.

Zarówno na poziomie lokalnym, jak i globalnym wzrasta rola nauki. Wynika to z **rosnącej świadomości, że nauka jest nieodłączną częścią kultury**, odpowiedzialną nie tylko za niebywały postęp technologiczny, ewolucję systemów innowacji oraz opracowywanie bardziej otwartych, partycypacyjnych i transdyscyplinarnych procesów badawczych transferu wiedzy.

Świadczy o tym niedawne wprowadzenie Nowego Europejskiego Bauhausu, ruchu, który ponownie stawia kulturę, kreatywność i innowacyjność w centrum debaty na temat zrównoważonego rozwoju i integracji społecznej, która została wzmożona w następstwie kryzysu związanego z pandemią.

Poruszając się w tych ramach,

- Jesteśmy zdania, że do dziś podmioty na szczeblu europejskim i obywatele podzielają pewnego rodzaju przeczcucia, że **kulturowe doświadczenia ludzi** i związane z nimi projekty, programy i polityki, mające na celu ich wspieranie, **są ważnym czynnikiem społecznej, politycznej i symbolicznej spójności naszej Wspólnoty**.
- Jednakże, **propagowanie znaczenia kultury i sztuki powinno być w dalszym ciągu prowadzone**, aby odejść od zwykłego gromadzenia niepotwierdzonych danych, wspieranego przez zachęcające i pełne dobrych intencji narracje, które ostatecznie niestety wykazują się niewystarczającą skrupulatnością i powtarzalnością, aby mogły się one stać prawdziwie skutecznymi narzędziami w zakresie projektowania lepszych, sprawiedliwszych i bardziej efektywnych sposobów działania.
- Sądzymy, że kolejnym argumentem przemawiającym za wspomnianym postępowaniem, jest niedawny **gwaltowny wzrost ilości badań poświęconych projektowaniu nauki na potrzeby tworzenia narzędzi polityk**, obejmujących nowe kompetencje, sposoby ewaluacji, oraz bardziej demokratyczne i skuteczne zasady etyczne, które niewątpliwie mają wpływ na naukę akademicką, oraz mogą okazać się istotnym elementem rozwiązywania problemów społecznych.

Z uwagi na to co powyżej wymienione,

Wierzmy, że znajdujemy się w punkcie zwrotnym, dlatego też musimy wykorzystać tę wyjątkową i bezcenną okazję do dalszego zgłębiania relacji pomiędzy kulturą, sztuką i dziedzictwem kulturowym a przemianami w społeczeństwie.

***

Wyzwaniem dla finansowanego przez UE projektu MESOC, **było opracowanie nowych strategii i ulepszonej metodologii oraz narzędzi do uchwycenia szeroko rozumianej społecznej wartości kultury**, która obejmuje, ale nie ogranicza się do wpływu ekonomicznego. Chcieliśmy wspierać nowe, skuteczne i inkluzyjne polityki oraz instytucjonalne ramy, które oferują obywatelom przekonującą wizję radzenia sobie z obecnymi przemianami kulturowymi i społecznymi.

Niemniej jednak, kwestie takie jak spójność społeczna, osobisty i wspólny dobrostan czy rewitalizacja miast odnoszą się do niezwykle złożonych problemów społecznych, a zatem iluzorycznym (a co za tym idzie rozczarowującym) byłoby przekonanie, że sztuka i kultura zawsze będą rozwiązaniem dla tego typu problemów.

Aby to osiągnąć, konieczna jest **artykulacja różnych metodologii**, zarówno ilościowych, jak i jakościowych, aby były bardziej precyzyjne i konkretne w zakresie kierunku, wymiaru i przyczynowości wpływów. To odpowiedni moment na zaproponowanie wspólnych i ujednoczonych protokołów i procedur dla nowej polityki kulturowej, by była oparta na dowodach i rzeczywiście realizowała cele transformacji społecznej.

Domagamy się uwagi decydentów odpowiedzialnych za politykę kulturalną, aby wszystkie podmioty współdziałające w obrębie kulturowego ekosystemu przyjęły pewne obowiązki, m.in:

- **Jasno i wyraźnie podkreślać w projektach, programach i politykach kulturalnych społeczne, gospodarcze, kulturalne lub inne nie wymienione tu cele, do których dąży się, poprzez wdrażanie takowych projektów lub programów.**
- **Przeznaczać ć przy planowaniu projektów, programów i polityk kulturalnych konieczne środki (5% budżetu) na rozwój metod oceniania i monitorowania, bez ograniczania środków finansowych przeznaczonych na kulturę.**
- Pogłębić współpracę między wszystkimi podmiotami ekosystemu kulturowego, aby **wygenerować wskaźniki** związane z konkretnymi celami, ale także z kluczowymi czynnikami wsparcia, a także nowe źródła **danych i metodologie, aby uchwycić wszystkie istotne wymiary kultury.**
- Szczególnie w takiej branży jak kultura, która jest heterogeniczna i zależna od konkretnego kontekstu terytorialnego, konieczne jest **dążenie do zharmonizowanych (aczkolwiek elastycznych) protokołów oceny.**
- Musimy przekonać i zaangażować praktyków, korzystając z **dokładnej analizy danych i tam, gdzie to możliwe, sztucznej inteligencji**, do tego że kultura leży u podstaw wielu wielkich pytań dotyczących społecznych wyzwań ludzkości.
- Musimy także naciskać na to, żeby coraz więcej oficjalnych instytucji statystycznych **wykazywało się wrażliwością i reagowało na wymagania ekosystemu kultury.**

Wierzymy, że nasze postulaty mają ogromne znaczenie dla budowania dobrze prosperującej, zgodnej, sprawiedliwej, silnej i pięknej Europy. Niniejsza deklaracja jest pierwszym krokiem w kierunku solidarnych i wspólnych działań, które będziemy realizować poprzez dalsze promowanie wdrażania i ewaluacji projektów kulturalnych, których celem jest transformacja społeczna. Jest to również wezwanie do udziału różnych środowisk: pracowników kultury, badaczy i decydentów politycznych, w celu omówienia niniejszych postulatów, podkreślenia znaczenia kontekstu w ocenie wpływu, a przede wszystkim przetestowania i poddania tych pomysłów próbie pod kątem praktycznym.

Paryż, 10 marca, 2023r.

Projekt MESOC uzyskał dofinansowanie w ramach programu Horyzont 2020 - programu ramowego UE w zakresie badań naukowych i innowacji (2014-2020) - na podstawie umowy grantowej (Grant Agreement nr 870935).